

Klimatsmart Borlänge

Energi- och klimatstrategi

Kommunalrådet har ordet

Alla är vi medvetna om att våra utsläpp påverkar klimatet. Alla har vi en djup känsla av att vi måste göra något. Jag är själv övertygad och vill vara engagerad.

Klimathotet ställer oss inför utmaningar som kräver särskilda insatser. I ett så stort och nödvändigt förändringsarbete behövs tydliga strategier som visar hur vi ska ta steget från vackra målformuleringar i planer och program till det direkta genomförandet. Vi har valt att sätta borlängebon i centrum. Om denne är medveten, kunnig och initiativrik och tar beteendet med sig till skolan, arbetet och vardagen börjar Borlänge att förändras.

Att vara global medborgare innebär att i vardagen påverka vårt jordklot. De utsläpp av klimatpåverkande gaser som vår livsstil förorsakar är vårt globala klimatavtryck. Det är min fasta övertygelse att morgondagens borlängebo har minskat sina klimatavtryck så att man med stolthet kan kalla sig hållbar världsmedborgare.

Borlänge är en miljökommun som vågar gå före. Så gör vi också i klimatfrågan. Visst är det stora utmaningar vi ställs inför! Att göra Borlänge till "en klimatmedveten handelsstad" förutsätter att tidigare så motstående intressen börjar arbeta mot samma mål.

Kommunen ska leda arbetet med att ställa om Borlänge så att borlängebon har valmöjligheter. Vill man resa, bo och äta klimatneutralt ska vi också erbjuda dessa möjligheter. Självklart ska kommunen bli klimatneutral. Lika självklart är det att vi regelbundet följer upp, utvärderar och visar de resultat som nås.

Det är vår energi- och klimatstrategi!

Nils Persson

Så här har vi tänkt

”Klimatsmart Borlänge”, Borlänges energi- och klimatstrategi, talar om *hur* Borlänge ska nå de mål som finns uppsatta på energi- och klimatområdet. Strategin gäller för hela den geografiska kommunen såväl tätort som landsbygd. Här ska borlängebor, företag, kommunen och dess bolag finna stöd för och ledning i sitt eget klimatarbete.

Energi- och klimatstrategin pekar ut fyra områden som står i fokus. Dessa är:

1. Konsumtion och produktion av livsmedel
2. Transporter
3. Byggande och förvaltning av byggnader
4. Samhällsplanering.

Under varje strategiområde finns en kortfattad text som klargör övergripande strategiska ställningstaganden. Dessa vidareutvecklas i en underliggande text i direkt anslutning till respektive område.

För den som vill fördjupa sig eller ha hjälp i förståelsen av olika ställningstaganden finns ett underlag där bakgrund och fakta redovisas. I ytterligare en bilaga, uppföljningsdokumentet, redovisas resultatet i form av indikatorer och nyckeltal.

Det finns redan ett stort antal antagna mål som styr energi- och klimatområdet i kommunen. Dessa kommunala, regionala, nationella och EU:s styrdokument, listas i ett avsnitt i bilagan Klimatsmart Borlänge – fakta och underlag. Strategin har syftet att skapa samordning mellan dokumenten och tillhörande arbete för att effektivisera och förstärka ett gränsöverskridande klimatarbete. Översiktsplanen är ett av de viktigare övergripande styrdokumenterna i vilket energi- och klimatstrategin ska integreras.

I var människas vardag bildas utsläpp som sätter ett avtryck på det globala klimatet. Utsläppen från borlängebon beräknas vara ca 5 – 6 gånger större än vad som är långsiktigt hållbart. Tanken i klimatstrategin är att tilldela Borlängebon en utsläppspott som håller inom det globala utrymme var person äger. Denna pott fördelas på sektorerna mat, resor och boende som naturligtvis beror på vilken livsstil man väljer. Om man vill göra en resa som släpper ut stora mängder klimatgaser ska det finnas en inbyggd vilja att minska inom övriga sektorer, dvs. inom boendet och inom valet av livsmedel. Borlängebon kan också hålla sig inom utsläppsbudget genom att byta ut sitt korta resande med bil till förmån för gång, cykel och kollektivtrafik.

När borlängebon går till sitt dagliga verk tar den med sig sin kunskap och medvetenhet. Denna plattform är grunden till ett djupt engagemang även i näringslivet, organisationer, föreningar, i kommunen och överallt där borlängebon dyker upp.

Till Borlänges klimatarbete, beskrivet ovan och som präglas av ett starkt underifrånperspektiv, ska viktiga samhällsaktörer tillföra ett engagerat arbete som gör det möjligt för borlängebon att agera klimatmedvetet. Samhällsystemen behöver förändras och vissa aktörer har större roll än andra. Detta arbete uppifrån tillsammans med borlängebons arbete underifrån ska ett strukturerat och accelererande klimatarbete tar form.

Strategipunkter

1. KLIMATPÅVERKAN FRÅN KONSUMTION OCH PRODUKTION AV LIVSMEDEL MINSKAS

Här ska borlängebon göra medvetna val utifrån sin goda kunskap om hur maten påverkar klimatet och hälsan. Här ska handel och restauranger exponera de mest klimatsmarta varorna och tjänsterna för att underlätta för konsumenten. De lokala livsmedelsproducenterna ska vara klimatmedvetna och agera därefter. Klimatsmarta och ekologiska livsmedel ska prioriteras i kommunkoncernens upphandling.

2. ETT HÅLLBART TRANSPORTSYSTEM UTVECKLAS

Här i Borlänge ska vi inte behöva ha egen bil för att kunna leva gott. Genom att planera sina transporter ska borlängebor, företag och kommunen med bolag kunna spara pengar. Med systematisk effektivisering ska färre transporter frakta mer.

3. BOSTÄDER OCH LOKALER BYGGS OCH SKÖTS ENERGIEFFEKTIVT

I Borlänge ska tillförd energi till nya och befintliga byggnader minimeras. Här ska såväl byggande som förvaltning och drift av flerbostadshus och lokaler ske energieffektivt. Nya stimulanser för energieffektivisering av småhus ska utvecklas. Den tillförda energin ska komma från förnyelsebara källor.

4. SAMHÄLLSPLANERINGEN I BORLÄNGE UTFÖRS KLIMATSMART

Bebyggelsens struktur, täthet och var vi lokaliserar verksamheter och bostäder ska planeras för att minimera transporter och energianvändning. Förutsättningarna för att använda hållbara transportmedel ska förbättras och förenklas. Borlänge ska utvecklas till den klimatmedvetna handelsstaden.

Viktiga arenor och aktörer

Inom de områden som klimatstrategin pekar ut framhålls tre aktörer med särskilt viktiga roller: borlängebon, företagen och kommunkoncernen med dess bolag.

BORLÄNGEBON TAR ANSVAR FÖR SIN LIVSSTIL OCH HAR MÖJLIGHET ATT VÄLJA

Borlängebon ska ha bred kunskap i energi - klimatfrågor och vara väl medveten om sambandet mellan sina egna val och dess påverkan på miljön enligt mottot "tänk globalt och agera lokalt". Med kunskapen som grund ska borlängebon ta ansvar för framtiden och genom aktiva val i sin vardag våga gå före och påverka andra att agera hållbart.

BORLÄNGEFÖRETAGARE TAR ANSVAR

Företagen i Borlänge ska arbeta aktivt med klimatfrågor och i utarbetade strategier visa hur man går mot klimatneutralitet. Samverkan mellan företag för gemensamma klimatlösningar (bilpooler, transportsystem etc) ska utvecklas. Anställda ska utbildas och ha god klimatkunskap.

KOMMUNKONCERNEN GÅR FÖRE!

Kommunen ska utveckla samhällsstrukturer som möjliggör klimatsmarta val av borlängebon. Denne ska ges möjlighet att delta i utvecklingsarbetet. Kommunen och de kommunala bolagen ska genomföra klimatarbetet strukturerat efter modell från miljöledningssystem och som möjliggör öppen, tydlig och gemensam årsredovisning. Anställda i kommunen ska ha en god kunskapsbas i energi- och klimatfrågor. Vid upphandling av såväl produkter som tjänster ska klimatkrav ställas.

För det interna miljömålsarbetet arbetar kommunen strukturerat med miljöledning.

KLIMATPÅVERKAN FRÅN KONSUMTION OCH PRODUKTION AV LIVSMEDEL MINSKAS

Här ska borlängebon göra medvetna val utifrån sin goda kunskap om hur maten påverkar klimatet och hälsan

Varje borlängebo äter i genomsnitt 70 ton mat och dryck under sitt liv. Både ur miljö- och hälsosynpunkt är det viktigt att välja och konsumera rätt livsmedel. Genom utbildnings- och informationsinsatser ska borlängebon få hjälp med att välja nyttigare, säsongsanpassade livsmedel som tar hänsyn till miljö, etik och klimat.

Kostrekommendationer med miljö- och hälsofokus ska göras tillgängliga för konsumenterna.

Här ska handel och restauranger exponera de mest klimatsmarta varorna och tjänsterna för att underlätta för konsumenten

I Borlänge ska det vara enkelt att välja livsmedel med låg klimatpåverkan. Handeln ska finna nya metoder för att exponera sina varor.

Restaurangerna ska bidra till att trendsätta klimatsmart och ekologisk mat.

De lokala livsmedelsproducenterna ska vara klimatmedvetna och agera därefter

Ökad efterfrågan från konsumenterna och riktad stimulans från kommunen gör Borlänges lokala livsmedelsproducenter klimatmedvetna.

Klimattänkandet ska genomsyra hela produktionscykeln, från ax till limpa.

Kommunen ska stimulera de lokala producenterna till ökad andel ekologiskt odlad åkerareal och produktion. Detta ska ske genom olika stimulansaktiviteter såsom rabatterad arrendeavgift för ekologisk odling i förhållande till konventionell odling. Den ekologiska omställningen ska vara en drivkraft för ekonomisk tillväxt, vilket ger Borlänges näringsliv en nyckelroll.

Klimatsmarta och ekologiska livsmedel ska prioriteras i kommunkoncernens upphandling

Kommunen ska öka andelen klimatsmarta och ekologiska livsmedel. Borlänge kommun ska verka för att minska svinnet i storköken genom bättre planering och information till matgästerna. Kommunen ska också se över energiförbrukning och tillagningsmetoder i kommunens storkök.

Kommunens insatser för ökad konsumtion av ekologiska och klimatsmarta livsmedel ska avspeglas i den privata konsumtionen.

ETT HÅLLBART TRANSPORTSYSTEM UTVECKLAS

Här i Borlänge behöver vi inte ha egen bil för att kunna leva gott

Borlängebor som idag tar bilen ska ha möjligheter att istället välja gång, cykel eller kollektivtrafik. Borlängeborna ska kunna "källsortera" sina resor efter mottot "ta cykeln när du kan och bilen när du måste", speciellt vid resor kortare än 5 km.

I ett hela-resan-perspektiv ska kombinationen av cykel- och kollektivtrafik vidareutvecklas.

Borlänges väl utbyggda cykelvägnät ska ständigt förbättras. Tydliga stråk, genare sträckningar till olika målpunkter samt enkel och väl synlig vägvisning ska utvecklas. Det ska bli lättare för borlängebon att föra fram sina synpunkter om cykelvägarna.

Borlängeborna ska erbjudas lättillgänglig trafik- och klimatrådgivning. För att kunna jämföra de olika färdmedlens konsekvenser för hälsa, restid, ekonomi och miljö ska användbara verktyg tas fram.

Kommunen ska lyfta fram och marknadsföra ny teknik, bilpooler, samåkningssystem och sparsam körning som attraktiva möjligheter.

Trafiken i tätort och på landsbygd ska utvecklas för att möta önskemål och krav på tillgänglighet, trafiksäkerhet, rörlighet och tillväxt i kommunen. Kollektivtrafiken ska vara ett lockande och tillgängligt alternativ till bilen. Kommunen ska också bedriva ett aktivt utvecklingsarbete inom den särskilda kollektivtrafiken (färdtjänst, omsorgsresor, sjukresor och inom skol- och särskoleskjutsar).

Det ska vara möjligt att ta sig till idrotts- och fritidsaktiviteter samt till natur- och friluftsområden utan egen bil. Stora evenemang, såväl inom som utanför kommungränsen, ska ha hållbara transportlösningar.

Genom att planera sina resor ska borlängebor, företag och kommunen med bolag kunna spara pengar

I Borlänge ska inga skattepengar gå till onödiga utsläpp av klimatgaser.

Det ska vara lätt för borlängebon att finna beräkningar för sina resor där alternativen kan jämföras. Här ska kommunens klimat- och energirådgivning tillsammans med konsumentrådgivningen utveckla stödfunktioner.

Utbudet av bildelning via bilpooler ska öka. Intressanta, gränsöverskridande lösningar ska utvecklas där offentligheten och företag hyr fordonen under arbetstid och borlängebor under övrig tid. Satsningar i bostadsområden ska

görs där viktiga aktörer med särskilt ansvar, som fastighetsägare och bostadsrättsföreningar, kliver fram.

I Borlänge ska företagen lära av varandra. Företag som tidigare aldrig samarbetat ska finna nya roller i effektiva transportmodeller som bryter gamla gränsdragningar. Fastighetsägare och andra viktiga aktörer går i fronten för satsningar i arbetsplatsområden.

Genom gemensamma lösningar som exempelvis bil- och cykelpooler görs tjänsteresor billigare och miljöanpassade. Företagens klimatarbete kopplas samman med hälsoarbetet. Personal cyklar, går till arbetet och åker kollektivt i större utsträckning än idag.

System för optimering av transporterna ska stärka Borlängeföretagens varumärke. Företagen ska inte enbart ha tillgång till effektiva transporter utan också kunna marknadsföra sig som ledande i sin bransch efter mottot: "Vi är smartare än andra." De ska erbjudas kompetens och beräkningshjälp, standarder och nyckeltal för jämförelser. Marknadsföringen ska vila på långsiktighet där faktiska siffror ska understryka trovärdigheten. I miljöredovisningar och årsbokslut ska klimatarbetet kunna redovisas.

Företag ska kunna samarbeta i syfte att bli klimatneutrala. Finansiering av klimatprojekt efter egna strukturerade insatser, en åtgärd för att nå total klimatneutralitet.

Konsult- och transportbranschen ska vara ledande inom klimatfrågorna och samtidigt ha innovativa utvecklingsprojekt inom kommunen. I Borlänge ska det finnas kompetens och goda råd.

Med systematisk effektivisering ska färre transporter frakta mer

Hela den geografiska kommunen ska i såväl gods- som persontransporter präglas av ett effektivt utförande genom att de kommer i tid, utförs säkert och är klimateffektiva.

Borlänge ska utmärka sig för att ha ett systematiskt transportarbete som kan presenteras i siffror. Det ska finnas underbyggda fakta och noggrann uppföljning som gör det möjligt att jämföra Borlänge med andra.

I Borlänge ska det vara möjligt att använda järnväg i större utsträckning för godstransporter. Övergången mellan lastbil och tåg ska ske smidigare och nya modeller ska prövas.

Borlänges redan stora kunskap om transporter ska vidareutvecklas och tillsammans med Högskolan ska planerna på ett ledande logistikkompetenscentrum utredas.

Kommunala enheter och bolag ska med ny planering och användande av modern teknik effektivisera sina resor och transporter. Modellen för kommunens livsmedelsdistribution ska utvecklas och spridas.

BOSTÄDER OCH LOKALER BYGGS OCH SKÖTS ENERGIEFFEKTIVT

I Borlänge ska tillförd energi till nya och befintliga byggnader minimeras

Energieffektivisering och energihushållning är centralt för klimatarbetet i byggande, drift och förvaltning. Mängden tillförd energi ska minimeras. Det innebär att byggnadernas isolering och täthet, optimering av energisystemen samt egenproducerad energi prioriteras.

Här ska såväl byggande som förvaltning och drift av flerbostadshus, lokaler och anläggningar ske energieffektivt

Energhushållning och effektivisering ska finnas i såväl byggprocessen som i förvaltningen och driften. När ny byggnad planeras ska energimålet vara högst 80 kwh per kvadratmeter och vid ombyggnad ska energianvändningen halveras. Energiberäkningar ska baseras på ett livcykelperspektiv.

Borlänges strategi är att energieffektivitet löper som en röd tråd genom hela byggprocessen så att resultaten kan mätas, jämföras och säkras enligt målen. Här behöver inblandade parter vidareutveckla systemen så att målen fullföljs. Vid byggsamråd ska rådgivning om energisnålt byggande vidareutvecklas. Vid markförsäljningar och exploateringsavtal ska köparen stimuleras att bygga så resurssnålt som möjligt. Energideklarationer ska fungera som ett verktyg som hjälper till att säkra resultaten under en byggnads hela livslängd.

I förvaltning och drift av byggnader och anläggningar ska tekniska system väljas som ger personalen förutsättningar för en effektiv förvaltning. Det innebär att förvaltaren ser till att byggnadens och anläggningens system är driftoptimerade och personalens kompetens tillräcklig. Målet ska vara att energianvändningen (värme, varmvatten och driftel) för hela fastighetsbeståndet ligger under 150 kwh per kvadratmeter.

Byggnaderna ska vara så anpassade att brukare av bostäder, lokaler och verksamma på arbetsplatser har möjligheter att bedriva sin verksamhet på ett energieffektivt sätt.

Nya stimulanser för energieffektivisering av småhus ska utvecklas

I Borlänge ska småhusägare få stöd och stimulans att minska sin energianvändning. Vid nybyggnation av småhus ska kommunen, tillverkare och finansieringsinstitut utveckla nya vägar att stimulera energisnål produktion. Energi – och klimatrådgivningen ska utvecklas till att ge småhusägare rätt information och rådgivning vid rätt tillfälle. Nya metoder för spridning av information ska prövas.

Även förvaltare av mindre industrifastigheter och affärslokaler ska erbjudas energi – och klimatrådgivning. Energieffektiviseringsprojekt bland företagargrupper ska startas.

Den tillförda energin ska komma från förnyelsebara källor

Andelen restvärme från industrin i Borlänges fjärrvärmesystem ska hållas konstant eller öka. Nya områden ska anslutas till nätet. Utanför fjärrvärmeområdet ska närvärmenät prövas. Utgångspunkten för närvärmeetablering ska vara kommunkoncernens fastigheter där andra fastighetsägare ges möjlighet till anslutning.

El är en högvärdig energiform och ska inte användas som energikälla till uppvärmning av byggnader. Andelen elproduktion, baserad på vind- och vattenkraft samt andra förnyelsebara källor, ska öka i energisystemet.

I de centrala delarna av Borlänge ska möjligheten att bygga fjärrkyla prövas.

Fastighetsförvaltarna ska arbeta för att deras företag ska bli klimatneutrala. Olja som uppvärmningskälla ska fasas ut. De ska arbeta systematiskt med att beräkna sina utsläpp och minska dessa. I sista hand ska resterande utsläpp klimatkompenseras, gärna i lokala och regionala projekt. Förvaltare ska också ställa om sin fordonsflotta och effektivisera sina transporter.

Kommunkoncernens fastigheter ska "gå före" genom att upprätta och kommunicera program som visar vägen mot klimatneutralt förvaltande.

SAMHÄLLSPLANERINGEN I BORLÄNGE UTFÖRS KLIMATSMART

Bebyggelsens struktur, täthet och var vi lokaliserar verksamheter och bostäder ska planeras för att minimera transporter och energianvändning

Under överskådlig tid kommer nytillskottet av bostäder och arbetsplatser att vara litet i förhållande till redan befintliga bostads- och arbetsplatsområden. Vi ska aktivt förvalta den stad och de övriga tätorter vi har och komplettera dem på ett klokt sätt. Närheten mellan stad och land i vår kommun ger speciella förutsättningar och attraktivitet som ska utnyttjas. Det regionala samarbetet med syskonstaden Falun och den gemensamma arbets- och bostadsmarknaden ska vara en förutsättning för en transportsnål planering.

I Borlänge ska vi hushålla med resurser, bygga tätare och vackert, tryggt och säkert med god och nära tillgång på grönområden för rekreation och lek. Vi ska blanda arbetsplatser och bostäder samt skapa en god variation av bostäder som attraherar boende av alla åldrar. Den upplevda kvaliteten av boende- och livsmiljö, särskilt för barn, ska förbättras. Befintlig infrastruktur (ledning, gator, fjärrvärme mm) nyttjas så att stora nyinvesteringar undviks.

Offentlig och kommersiell service ska placeras så att den enkelt nås till fots, med cykel eller med kollektivtrafik. Det innebär att större handelsetableringar inte ska tillåtas utanför de idag befintliga och expanderande handelsplatserna, Hökaren (Coop Forum) och Kupolen/Norra Backa. Stads kärnans förutsättningar för handel och service liksom stadsdelscentras och mindre tätorters befintliga service ska stärkas genom kompletterande bebyggelse och nyskapande samverkan mellan näringsidkare och utvecklingsgrupper.

Närområdet till resecentrum ska planeras som ett strategiskt område för arbetsplatser med besöks- och/eller personintensiva verksamheter. Nya bostäder ska byggas i de centrala delarna.

Bostads- och arbetsplatsområden ska placeras så att de kan nås inom cykelavstånd från viktiga målpunkter som centrum, basservice, andra stora bostads- och arbetsplatsområden och kollektivtrafikknutpunkt. För barn och ungdomar ska det vara naturligt att gå eller cykla till skolan. Nya områden planeras så att de stärker pendling efter kollektivtrafikstråk inom FalunBorlänge-regionen.

Lokalisering av företag ska ske så att tillgänglighet till järnväg för godstransporter finns, antingen genom industrispår eller närhet till moderna omlastningsenheter, typ kombiterminal eller motsvarande.

Ny bebyggelse ska planeras så att solinstrålning och mikroklimat på platsen gynnar ett energieffektivt användande av byggnader. Borlänges fjärrvärme och eventuella framtida fjärrkyla är gynnsam både för brukaren och för miljön och ska prioriteras.

I Borlänge ska trafiksystemet balanseras så att inte bilen ensam upptar och förbrukar för stor del av stadens yta. Biltrafikens ytor ska begränsas så långt det går med hänsyn till gatornas funktion. Den lokala parkeringspolicyn ska ses över med hänsyn till behov och faktisk användning av parkeringsytor och att den möjliggör bilpooler.

Vid förändringar och åtgärder i trafiksystemet (gator, vägar, korsningar mm) ska Vägverkets förhållningssätt, den sk fyrstegsprincipen, tillämpas. Det innebär att i steg 1 beteendepåverkan ska användas för att få resenärer att minska sitt behov av att förflytta sig och att välja transportsätt som minskar belastningen på trafiksystemet. Till exempel genom att man väljer video/data/telefonmöten och att gå, cykla, samåka eller åka kollektivt. I steg 2 kombineras beteendepåverkan med åtgärder för att effektivare utnyttja det befintliga trafiksystemet (t ex bättre drift och underhåll). I steg 3 görs förbättringar och mindre ombyggnader av vägnätet för att först i steg 4 överväga att investera i ny väg eller större ombyggnader.

Förutsättningarna för att använda hållbara transportmedel ska förbättras

I Borlänge prioriterar vi framkomlighet, trygghet, säkerhet och god utformning av vägar för gående, cyklister och kollektivtrafiken för att göra det möjligt för borlängebon att bli mindre beroende av bilen i vardagen.

Cykelvägar till stora målpunkter prioriteras genom attraktiva och genare sträckningar och genom bättre skötsel och underhåll, bl a vintertid. I korsningspunkter med biltrafik ska gång- och cykeltrafiken prioriteras så långt detta är möjligt.

Resecentrum (järnvägs- och busstation) ska utvecklas och utformas för att underlätta byte mellan bil, buss, tåg och cykel. Kollektivtrafikens hållplatser och dess närområden ska ges en trygg och säker utformning. Trygga, säkra och väl utformade cykelparkeringar ska finnas vid viktiga mål- och knutpunkter, t ex resecentrum.

De större handelsplatserna ska utformas för god kollektivtrafikangöring samt prioritering av tillgängligheten för gående och cyklister i närområdet till entréer, bl a genom bra cykelparkering.

Borlänge ska utvecklas till den klimatmedvetna handelsstaden

Kommunens konsumenter, såväl borlängebon som andra, ska erbjudas möjligheter att handla utan att ta bilen. Det ska vara lätt att ta med cykel och matkasse på bussen. Kollektivtrafiken ska vara ett attraktivt val för att åka även till handelsområden. Borlänges ambition att vara en ledande handelsstad i regionen ska också omfatta "den klimatmedvetna handelsstaden". Här har handeln ett särskilt ansvar att vägleda konsumenten. Handeln ska utveckla möjligheter till klimatanpassade tjänster och varor som minskar behoven av transporter. Alla transporter, även hemleveranser, ska effektiviseras.

Uppföljning

För att denna strategi ska bli verklighet krävs en regelbundet återkommande och tydlig uppföljning och utvärdering. Strategin kommer att följas upp med hjälp av ett antal indikatorer som mäts med bestämda intervaller. Indikatorerna återfinns i bilagan "Klimatsmart Borlänge – Uppföljning och utvärdering". Resultatet kommer att presenteras i kommunens hållbarhetsbokslut.

Indikatorerna förfinas och justeras kontinuerligt varefter ny forskning kommer och varefter regional och nationell utvärdering och uppföljning utformas. Detta för att få en så sann uppföljning som möjligt, och för att Borlänges resultat ska kunna jämföras med andra kommuner.

Vid utvärderingstillfällen bedöms om strategipunkter behöver förtydligas eller förändras. Utvärdering bör ske minst en gång per mandatperiod eller vartannat år i samband med uppföljning.